

Hvordan styrkes forsøgssamarbejdet mellem mælkeproducent og SEGES

Baseret på et survey af Jersey mælkeproducenter

Sammendrag

Fordelen ved forsøg i praksis besætninger er, at effektstørrelserne opnår bred generel gyldighed for dansk kvægbrug. Men mangel på tid og ressourcer hos besætningsværten hæmmer motivationen til at indgå i og forblive i et projektsamarbejde. Gennem en spørgeskemaundersøgelse er der opsamlet viden fra mælkeproducenter som belyser hvilke kriterier landmanden ser som nødvendige i forhold til at indgå i et samarbejde. Generelt mener kvægbrugeren at forsøg skal foregå i praksis frem for kun på forskningsinstitutioner. Kvægbrugeren vil gerne i dialog og mange er interesserede i at bidrage til udviklingen og vil i første omgang gerne stille deres bedrift til rådighed for forsøg. Særligt når der er et umiddelbart løft af bundlinjen i sigte højnes interessen. Men ukendt eller øget risiko for produktionsudsving og mere arbejde i forbindelse med registreringer osv., afholder mange fra at deltage. De væsentligste forhold ud fra spørgeskemabesvarelsene som kunne imødekomme denne skepsis og omdanne forbehold til motivation, er særligt 3 forhold: 1. Økonomisk kompensation for ydelsestab og/eller merarbejde. 2. Forsikringsordninger som modsvarer risikoen for besætningen vil skabe tryghed og øge lysten til deltagelse. 3. Hjælp fra ekstern person til det forsøgspraktiske som registreringer og prøveudtagninger i det omfang det er muligt. I forbindelse med udviklingen og etableringen af Kvægbrugets Innovations og Implementeringsplatform (KIIP) som er en platform for nye (digitale) fodringsteknologiske løsninger og produktionsstrategier i kvægbruget, så afstedkommer besvarelsene i spørgeundersøgelse nogle overvejelser. Hvis vi skal lykkes med at opstille en prototype på et system i kvægbruget, som motiverer værftsbedrifterne til at indgå i et længerevarende samarbejde omkring systematisk opsamling af data på bedriften, så bør ovennævnte forhold adresseres. Fundamentet i KIIP er at få inddraget den digitale flow af data i hele kæden fra mark til mælketank med inddragelse af bl.a. udbytteregistreringer samt digital lager-, foder- og produktionsstyring. Ved at teste eksisterende og udvikle nye digitale løsninger og få dem bundet sammen i regi af KIIP i udvalgte værftsbesætninger bliver vi klædt på til at beskrive den bedriftsstruktur som på sigt er nødvendig for at kunne indgå i et længerevarende, meningsfuldt samarbejde mellem praksis og SEGES. Også i fremtiden vil forsøg udført i praksis være et væsentligt element i at udvikle og forbedre dansk mælkeproduktion og med adgang til mere data genereret elektronisk og på et validt grundlag vil vi blive endnu bedre til at forsyne kvægbrugeren med troværdige svar på komplekse problemstillinger.

Indhold

Sammendrag	1
Stort potentiale i at gøre forsøg i praksis mere effektive	3
Identificér landmandens kriterier for indgåelse af samarbejde	3
Spørgeskemaundersøgelsen	3
Baggrund.....	3
Tid og økonomi de primære årsager til nej tak til forsøg	4
Vær skarp på hvilke kriterier bedriften skal opfylde	4
Landmanden vil gerne i dialog	5
Besparelser der kan ses på bundlinjen, øger lysten til deltagelse i projekter	5
Holdningen hos landmænd er at forsøg skal foregå i praksis.....	5
For lidt tid og økonomisk råderum i daglig drift.....	6
"Vi vidste ikke at det var et problem"	7
Fortsat styrke formidlingen.....	8
Landmanden skal føle han/hun er en del af noget værdifuldt.....	8
Forsikringsordninger skal afdække risikoen.....	8
De 3 væsentligste forhold af betydning for indgåelse af projektsamarbejde:	9
Forsikringsordning vil give tryghed for landmanden.....	9
Økonomisk kompensation vil øge motivationen.....	9
Ekstern person til at bistå med praktik omkring dataregistrering og prøveudtagning på bedriften	9
Kvægbrugets Innovations og Implementeringsplatform (KIIP).....	9
Digitalisering og systematisk opfølgning på bedriften skal sikre fortsat udvikling af dansk kvægbrug	9

Stort potentiale i at gøre forsøg i praksis mere effektive

I gennem de senere år har projekter og forsøgsaktiviteter udført ved SEGES arbejdet for at etablere og udvikle en praksisbaseret platform, hvor aktiviteter omkring foder- og produktionsstrategier lægges ud i et større antal besætninger med det formål at opnå effektstørrelser med bred generel gyldighed for dansk kvægbrug. Fordelen ved forsøg i praksis er at der indgår en langt større del af den ubeskrevne variation mellem bedrifter, som det ikke er muligt at inkludere i undersøgelser på universiteter og forsøgsstationer.

I 2012 så "Kvægklyngerne" dagens lys. En samling af malkekvægbedrifter udvalgt efter visse kriterier, såsom valg af grovfoderstrategi, lokalitet ol. Formålet var gennem systematisk arbejde med disse bedrifter udsat for variation i høstede partier af grovfoder og andre forandringer, at etablere sammenhænge mellem køernes signaler og de påvirkninger, de udsættes for. Denne information skulle indarbejdes fremadrettet i forbedrede værktøjer til biologisk styring af mælkeproduktionen.

Baggrunden for Kvægklyngerne var erkendelsen af, at der er behov for handling i et større perspektiv, fordi danske kvægbrugere har brug for mere viden om, hvilke tiltag der reelt giver en produktionsfremgang, og hvilke der er uden betydning. Mange kvægbrugere har store omkostninger ved at afprøve forskellige tiltag på den enkelte bedrift - uden at have reel mulighed for at måle responset, fordi testen ikke gennemføres systematisk og under kontrollerede forhold.

Men brugen og videreudviklingen af konceptet vanskeliggøres af manglende viden omkring, hvordan de bedst egnede værtsbesætninger til formålet identificeres, samt at mangel på tid og ressourcer hos værten hæmmer motivationen til at indgå i og forblive i et samarbejde. Det skal derfor belyses hvad det er for nogle løsningsmodeller som landmanden ser for sig og som kan erstatte skepsis med motivation og samarbejdslyst. Med nye og forbedrede produktionsstyringsredskaber og den rivende udvikling indenfor digitalisering af dansk kvægbrug som vi ser i disse år, er der et stort potentiale i at gøre forsøg i praksis mere effektive.

Identificér landmandens kriterier for indgåelse af samarbejde

Hensigten med denne rapport er derfor at se på hvilke muligheder der reelt er derude. Gennem en spørgeskemaundersøgelse opsamles viden fra mælkeproducenter som skal være med til at få belyst hvilke kriterier landmanden ser som nødvendige i forhold til at indgå i et projektsamarbejde med SEGES. På baggrund af denne viden kan der opstilles konkrete punkter som der arbejdes med i den videre udvikling af en platform for forsøg i praksis.

Spørgeskemaundersøgelsen

Baggrund

SEGES, HusdyrInnovation kvæg gennemførte i samarbejde med Viking Danmark, Dansk Jersey og Jersey Team en spørgeskemaundersøgelse i februar 2018 omkring praksisbaseret forsøgsarbejde med Jerseykoen i centrum.

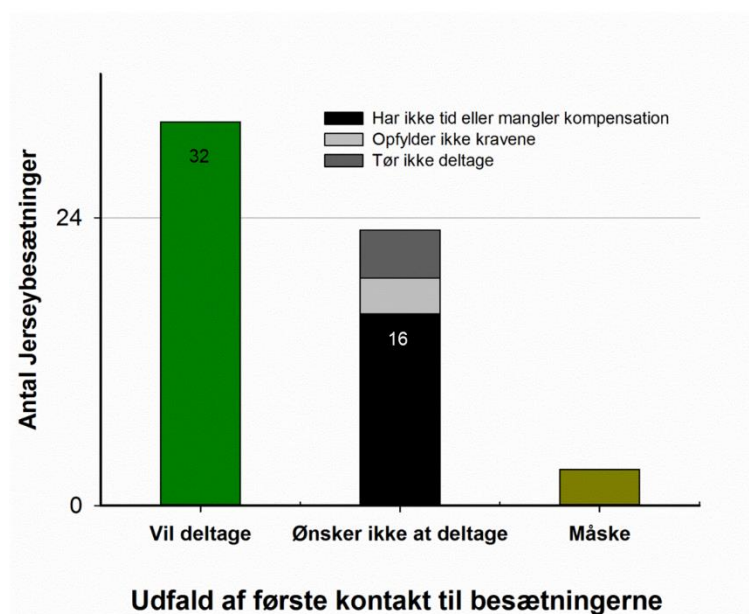
Jerseybesætningerne repræsenterer ét udsnit af dansk mælkeproduktion og må siges at kunne repræsentere det danske kvægbrug.

I alt 287 Jerseyproducenter blev kontaktet og der kom 173 besvarelser ud af det, altså en svarprocent på 60. Præliminære resultater blev præsenteret på Kvægekongres 2018.

Baggrunden for spørgeskemaet var et forsøg i praksis omkring atypisk mælkefeber i 2017 som viste potentiale i en praksisbaseret forsøgsplatform, hvor ny viden om Jerseykoen genereres ved en kombination af KMP-fuldfoder, fokus på særlige registreringer i de deltagende besætninger og små systematiske justeringer af fodringen.

Tid og økonomi de primære årsager til nej tak til forsøg

Forsøget i praksis havde til formål at teste effekten af calciumkilde og -niveau i foderrationen i forhold til en kontrol behandling på atypisk mælkefeber. Hertil skulle der findes 24 besætninger. I alt 63 besætninger blev kontaktet og i første omgang havde cirka halvdelen, 32, af de kontaktede ikke noget umiddelbart forbehold over at være med i forsøget (Figur 1). Af de 63 mælkeproducenter som blev kontaktet, blev 7 rekrutteret af rådgiver, 6 landmænd kontaktede selv SEGES og de resterende 50 var gennem SEGES, som kontaktede landmanden.

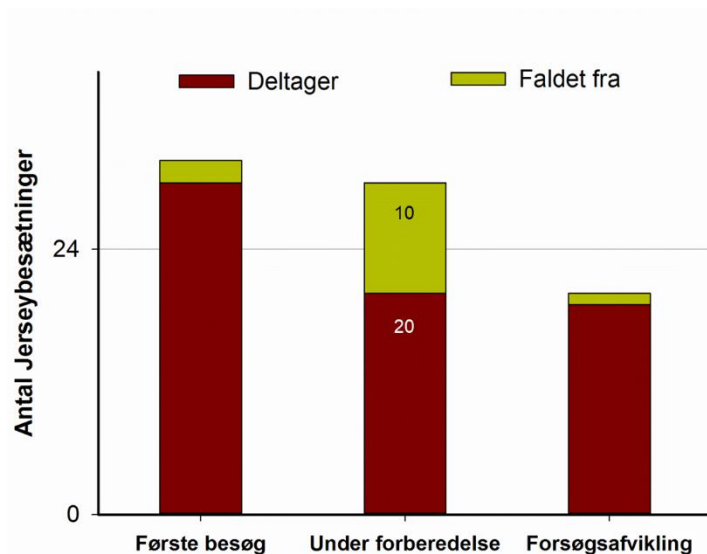
Figur 1.

Den primære årsag til ikke at ønske at deltage var, at der i projektet ikke indgik kompensation ved f.eks. ekstra arbejde i forbindelse med fodring eller eventuel ydelsesnedgang, eller bekymring over, at det kunne tage for meget tid fra de andre daglige opgaver på bedriften.

Vær skarp på hvilke kriterier bedriften skal opfylde

Efter det første besøg på bedriften hos de som ønskede at deltage, faldt en del bedrifter fra i forberedelsesfasen op til forsøgsstart (Figur 2). Årsagen hertil var primært at der dukkede forhold op som for landmanden talte imod at være med. Under selve forsøgsudførelsen fald en. I alt indgik 19 bedrifter i forsøget.

Det er dyrt og uhensigtsmæssigt i forhold til validiteten af resultaterne at miste projektværter under opstart af en projekt/forsøg eller under gennemførelse. God forberedelse og forventningsafstemning betaler sig og sparer i sidste ende tid og penge. Det skal derfor vægtes højt at få formålet klart defineret fra start og opsat kriterier for deltagelse. En af de vigtigste punkter fra SEGES' side er at have fuldt overblik over hvad der forventes af landmanden og hvad han/hun til gengæld kan forvente sig af os.

Figur 2.

Landmanden vil gerne i dialog

Erfaringsmæssigt findes potentielle værtsbesætninger til forsøg ofte gennem eget netværk af besætninger fra bl.a. tidligere forsøg, abonnenter på fodringsværktøjer ol., og ved gennemgang af tilgængelig info som f.eks. fodermiddelanalyser. Diverse organisationer indenfor kvægbranchen kan også være behjælpelig med kontaklinformationer på potentielle værtsbedrifter, som her i tilfældet med Jersey undersøgelsen.

Rådgivningsvirksomhederne bruges til at rekruttere bedrifter da de har et indgående kendskab til driften. Dog er udfordringen at rådgiverne ofte har travlt med deres rådgivningsopgaver og tidsressourcerne til at involvere sig i at finde potentielle værtsbedrifter kan derfor være begrænset.

KvægNyt og LandbrugsInfo.dk bruges til at efterlyse potentielle værtsbesætninger, og de sociale medier bruges i stigende grad også til at skabe kontakt til kvægbrugeren. Det er varierende hvor stor effekt det har på antallet af henvendelser og det kommer meget an på hvor "hot" emnet er. Når der lægges op til at landmænd selv skal kontakte SEGES vil nogle sandsynligvis afholde sig fra at kontakte os, da de ikke tror de lever op til kravene ud fra hvad der er beskrevet. Når SEGES der imod uopfordret ringer og fortæller om et projekt modtages det generelt positivt af landmanden. I Jersey undersøgelsen svarede 80% af respondenterne således at de gerne ville kontaktes i forbindelse med fremtidige projekter.

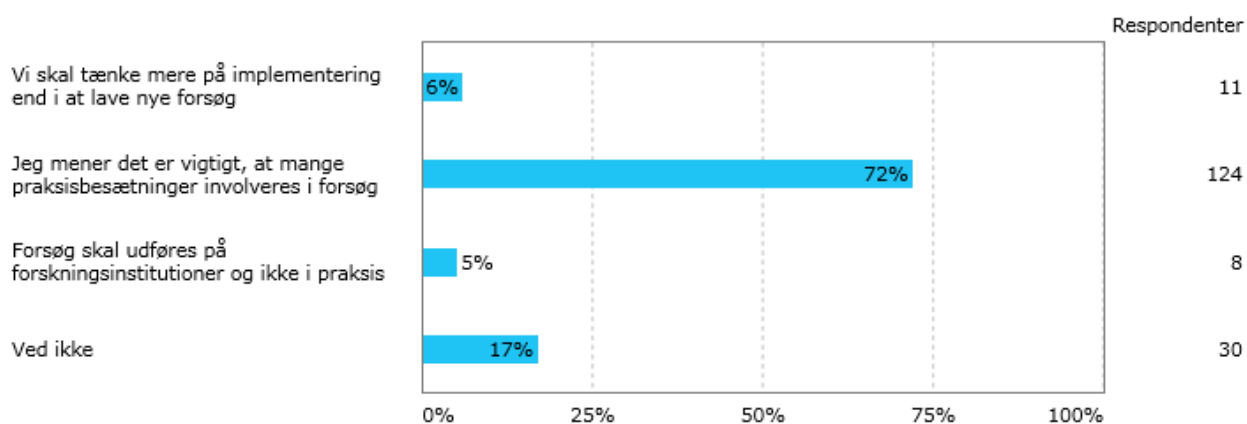
Besparelser der kan ses på bundlinjen, øger lysten til deltagelse i projekter

Det som oftest kendetegner de bedrifter der ytrer interesse for at indgå i samarbejde omkring forsøg i praksis, er at de selv har en interesse inden for området, eller at der kan ses et umiddelbart økonomisk løft på bundlinjen. Jo større vinding landmanden ser for sig og sin bedrift jo større er motivationen for at være med. Flotte ord som at ny viden vil være til gavn for hele erhvervet vejer også på vægtskålen, men det er og bliver gevinsten for den enkelte landmand som vejer tungest.

Holdningen hos landmænd er at forsøg skal foregå i praksis

Til spørgsmålet om holdningen til at deltage i forsknings- og forsøgsprojekter var svaret hos hele 72% af de 173 respondenter at det er vigtigt at praksisbesætninger involveres i forsøg, og ikke udelukkende foregår på forskningsinstitutioner (Figur 3). Landmændene har behov for på et validt og kontrolleret forsøgsgrundlag, at

få dokumentation for effekten af diverse virkemidler i praksis og de har generelt interesse i at indgå i samarbejde med SEGES om at udvikle dansk kvægbrug.

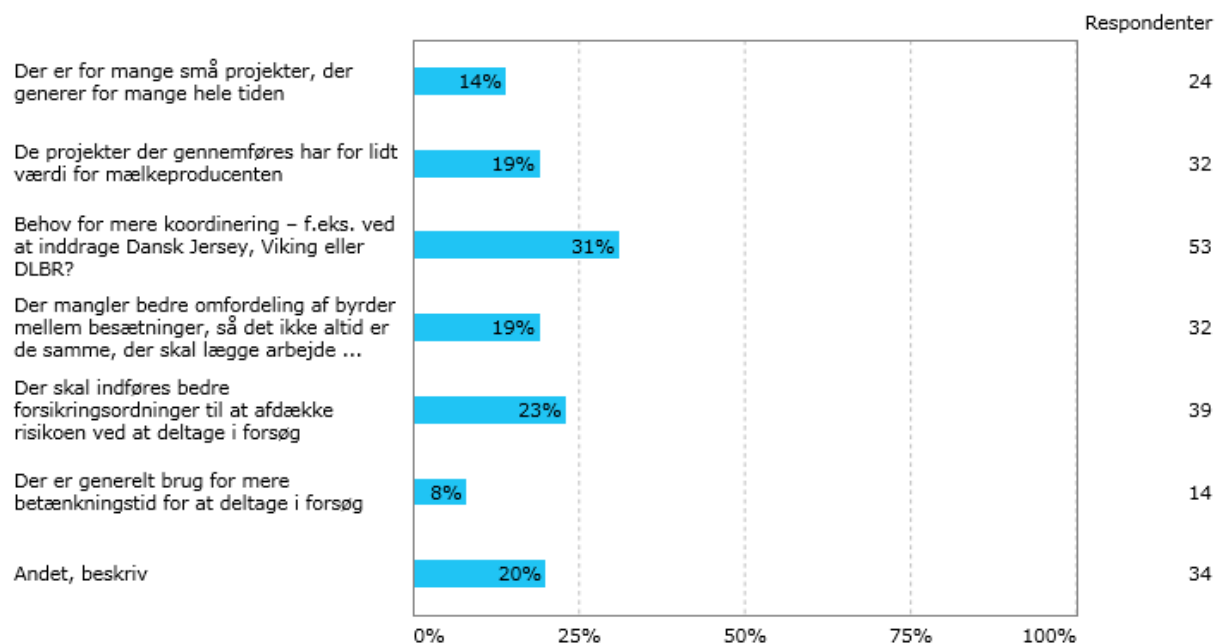
Figur 3.

For lidt tid og økonomisk råderum i daglig drift

Til spørgsmålet om hvad landmanden så mener er de væsentligste årsager til, at det alligevel kan være vanskeligt at få besætninger til at indgå i forsknings- og forsøgsprojekter mener 31% af de adspurgte at der er behov for mere koordinering ved inddragelse af relevante samarbejdspartnere f.eks. rådgivningsvirksomhederne, mens 19% gerne ser en bedre omfordeling af byrder mellem besætninger så det ikke altid er de samme som skal lægge arbejde og risiko i projekter (Figur 4).

En underliggende fællesnævner er manglende tid til at engagere sig i forsøget da det ofte er forbundet med ekstra arbejde i form af registreringer, prøveudtagning og ændrede rutiner i dagligdagen. Hos de 20% som har valgt at beskrive deres egen holdning til spørgsmålet er den væsentligste faktor netop tidsforbruget i dagligdagen som vil gå fra de andre daglige arbejdsopgaver på bedriften. Samtidig nævnes at f.eks. en form for økonomisk godtgørelse kunne være med til at afhjælpe lidt af denne udfordring.

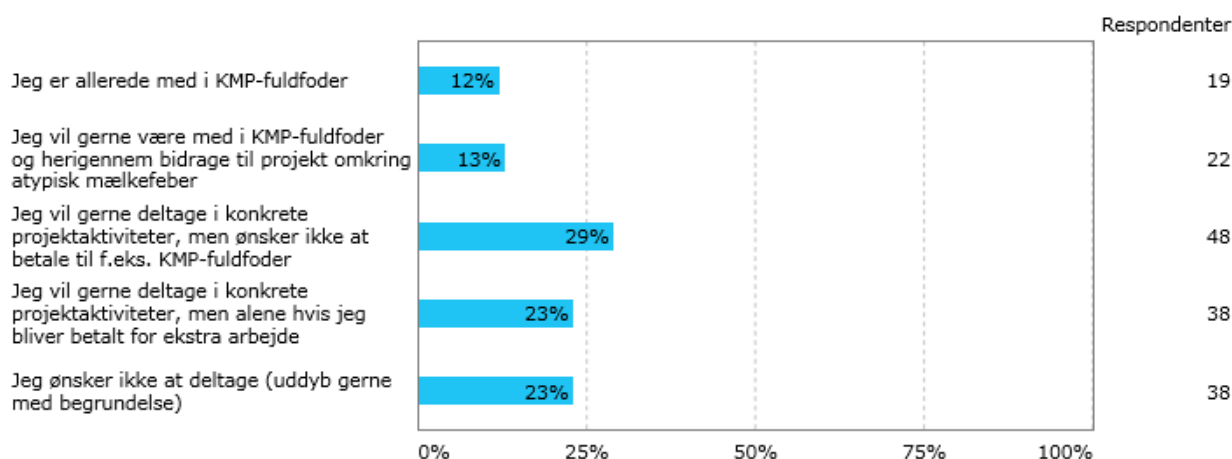
Kun 8 % mener at der mangler mere betænkningstid til overvejelse om man har lyst til at deltage i forsøg. Dette indikerer at landmanden generelt er hurtig til at tage stilling til om et givent projekt/forsøg er noget af interesse for ham/hende.

Figur 4.

"Vi vidste ikke at det var et problem"

En af de ting som nævnes flere gange i besvarelserne er, at landmanden slet ikke vidste at der var et problem. Det kan være et udtryk for at mælkeproducenten først og fremmest bider mærke i det som her og nu er af interesse for ham/hende i relation til bedriften og sandsynligvis ikke erhverver sig viden om emner pt som ikke er aktuelt for den enkelte. Det understøttes af besvarelserne til et mere specifikt spørgsmål omkring om man ønsker at deltage i KMP-fuldfoder (Fodringsværktøj med abonnement til næringsstofanalyse og sammensætning af foderrationen) med særlig fokus på Jersey og atypisk mælkefeber (Figur 5). Her svarer en stor del af de 23% som *ikke* ønsker at deltage, at årsagen er, at de ikke har problemet med atypisk mælkefeber.

Figur 5.

En del svarer at de aldrig er blevet spurgt om de kunne tænke sig at deltage i forsøg. Det antyder, at der er behov for at tænke i nye veje til at få bredere hul igennem til mælkeproducenten. Sådant et tiltag kunne f.eks.

netop være gennem en spørgeskemaundersøgelse i planlægningsfasen af et forsøg formuleret til den rette målgruppe.

Fortsat styrke formidlingen

Til spørgsmålet om hvad de væsentligste årsager til at det kan være vanskeligt at få besætninger til at deltage i forsøgsprojekter er der 19% af respondenterne som svarer, at projekterne og dertil hørende forsøg, har for lidt værdi for mælkeproduktionen.

Dette kan delvist tolkes som et udtryk for at gennemslagskraften i formidling af resultaterne til kvægbrugeren skal styrkes. Traditionelt præsenteres kvægbrugeren for den nyeste viden på LandbrugsInfo.dk, Landmand.dk, KvægNyt, og Kvæggkongressen. Her kommer landmanden for at få ny viden med hjem til sin bedrift. Men der afholdes i stigende grad faglige, gratis begivenheder som foregår rundt i det ganske land på kvægbrugene og som lægges op som begivenheder på de sociale medier. Denne type arrangement arrangeres af bl.a. rådgivningsvirksomheder og diverse brancheorganisationer. Den uformelle tilgang hvor man for så vidt kan komme i arbejdstøjet og blive fagligt opdateret i lokalområdet, tiltrækker mange landmænd.

Som tidligere nævnt er det vigtigt for gennemslagskraften i formidlingen til landmanden og implementering af ny viden, og også i udviklingen af nye projektideer at et givent emne er "hot" eller har bred gyldighed for kvægbruget generelt. På den måde vil projekterne også få mere værdi for flest mulige mælkeproducenter.

Landmanden skal føle han/hun er en del af noget værdifuldt

At der er for mange små projekter som generer for mange hele tiden svarer 14% hvilket muligvis hænger sammen med at det ofte er de samme besætninger som bliver spurgt om deltagelse.

Når et givent forsøg er afsluttet, er det vigtigt relativt hurtigt at få kommunikeret videre til værtslandmanden hvad næste step er, f.eks. hvornår de samlede resultater forventes publiceret men også at tage en faglig opfølgning med landmanden på egne resultater. Dermed undgås at landmanden føler at han/hun har brugt kostbar tid uden reel værdi for bedriften, og at det ligesom bare flyder ud i sandet. En god afslutning på forsøg øger sandsynligheden for at han/hun vil deltage igen.

Forsikringsordninger skal afdække risikoen

Da landmanden driver en virksomhed som skal tjene penge, er bundlinjen selvsagt ofte den faktor som fylder mest i betragtningerne om at overveje at stille sin bedrift til rådighed i forsøgsøjemed. En landmand udtaler at der ikke må være nogen risiko for besætningen, og dét er præcis hovedet på sømmet. Ingen ønsker at være med i noget som potentielt kan have et negativt udfald på produktionen i forhold til forsøgshypotesen. Selv ikke hvis risikoen herfor vurderes at være minimal endog næsten ikke eksisterende.

Modsat Den Rullende Afprøvning hos VSP, hvor det er kutyme at VSP betaler for alle omkostninger (materialer, arbejdsforbrug, øget foderpris), som er forbundet med forsøget, samt omkostninger der er forbundet med at kunne kontrollere, måle, registrere og overvåge i besætningen i det omfang det er nødvendigt, samt og måske vigtigst, compensation for eventuelle produktionstab, har der i kvægbranchen været tradition for at formulere projekter som i vid udstrækning holder omkostninger på ovennævnte parametre på et minimum.

Dog efterlyser landmændene (23% af adspurgte) forsikringsordninger som kan afdække risikoen ved at være med i forsøg. Dette afspejles også i svarene til spørgsmålet om deltagelse i KMP-fuldfoder med særlig fokus på Jersey og atypisk mælkefeber. Her svarer tilsammen 52% at de gerne vil deltage i projektaktiviteter, men ikke ønsker at betale til KMP-fuldfoder (29%), eller kun hvis de bliver betalt for ekstra arbejde (23%).

Igen et klart signal om at interessen for at deltage i forsøg er tilstede men at tid er et issue og der skal være mulighed for at blive økonomisk kompenseret i større eller mindre omfang.

De 3 væsentligste forhold af betydning for indgåelse af projektsamarbejde:

FORSIKRINGSORDNING VIL GIVE TRYGHED FOR LANDMANDEN

Tænker vi i længerevarende samarbejde mellem bedriftsejer og SEGES skal det afklares hvor meget vi (SEGES) kan få lov at blande os i strategien på bedriften. Dette hænger unægtelig sammen med den risiko som landmanden er villig til at løbe. Ud fra besvarelserne i ovenstående vil det være oplagt at se på muligheden for at opstille forsikringsordninger, som kan dække den risiko der måtte være forbundet med et givent forsøg.

ØKONOMISK KOMPENSATION VIL ØGE MOTIVATIONEN

Herunder kommer hvorvidt der skal tilbydes compensation for ydelsesnedgang. Selv om vi oftest opstiller hypoteser hvor der forventes et positivt out-come eller som minimum ingen forskel, ved en given intervention så kan det være en ekstra forsikring for landmanden at han i det tilfælde hvor forsøget ikke har det forventede udfald ikke kommer til at lide økonomisk. At have den forsikring er i sig selv en motivationsfaktor og indbyder til at være mere proaktiv og imødekommende overfor forslag til forsøg som testes bedst under praksis forhold.

EKSTERN PERSON TIL AT BISTÅ MED PRAKTIK OMKRING DATAREGISTRERING OG PRØVEUDTAGNING PÅ BEDRIFTEN

Kompensation for ekstra arbejde i forbindelse med udførelse af forsøg er noget af det som landmanden vægter højt. Det er primært fordi det afstedkommer at tiden bliver taget fra noget andet, som så skal dækkes på anden vis. Som supplement hertil vil det være oplagt at tænke i retning af at tilknytte en fast forsøgstekniker som det primære bindeled mellem værtsbesætning og SEGES og som står for det overordnede forsøgspraktiske samt registreringer og prøveudtagninger i det omfang det er muligt.

Kvægbrugets Innovations og Implementeringsplatform (KIIP)

Med afsæt i erfaringer fra bl.a. Kvægklynge-testplatformen og helårsforsøgene arbejdes der i projektet KIIP, støttet af Mælkeafgiftsfonden, med at udvikle en platform for nye fodringsteknologiske løsninger og produktionsstrategier i kvægbruget samt at definere og beskrive en bedriftsstruktur som gør det muligt at opsamle og validere relevante data fra værtsbesætninger under platformen.

Besvarelserne i ovenstående spørgeundersøgelse og tidligere erfaringer med forsøg i praksis afstedkommer nogle overvejelser som fremadrettet bør adresseres hvis vi vil lykkes med at udvikle sådan en prototype på et system i kvægbruget, som motiverer værtsbedrifterne til at indgå i et længerevarende samarbejde omkring systematisk opsamling af data på bedriften.

Digitalisering og systematisk opfølgning på bedriften skal sikre fortsat udvikling af dansk kvægbrug

I og med at digitaliseringen vinder mere og mere indpas og bliver indarbejdet mere og mere i den daglige styring på bedriften giver dette enestående muligheder for at samle og integrere bedriftsspecifikke data i et helhedsorienteret, langsigtet og automatiseret system som grundlag for en stærk udvikling af hele dansk kvægbrug.

Dette flow af data i hele kæden fra mark til mælketank med inddragelse af bl.a. udbytteregistreringer samt digital lager-, foder- og produktionsstyring er fundamentet i KIIP, hvor KIIP fungerer som en

demonstrationsplatform som beror på en stærk basal registrering og systematisk opfølgning på udvalgte værtsbedrifter i hele kæden fra mark til mælketank. Visionen er på sigt, at systemet via automatisk dataudveksling skaleres op til at omfatte et stort antal mælkeproducenter til lave omkostninger pr. bedrift.

Ved at teste eksisterende og udvikle nye digitale løsninger og få dem bundet sammen i regi af KIIP i udvalgte værtsbesætninger bliver vi bedre til at beskrive den bedriftsstruktur som på sigt er nødvendig for at kunne indgå i et længerevarende, meningsfuldt samarbejde mellem praksis og SEGES.

Også i fremtiden vil forsøg udført i praksis være et væsentligt element i at udvikle og forbedre dansk mælkeproduktion og med adgang til mere data genereret elektronisk og på et validt grundlag vil vi blive endnu bedre til at forsyne kvægbrugeren med troværdige svar på komplekse problemstillinger.